

سهانجڙو شجرڪاري مهڙي ذريعي سنڌ جي بهراڙين ۾ غذائي کوٽ کي پورو ڪرڻ جي ڪوشش

ڪراچي، 23 نومبر 2020: سنڌ ايگريڪلچر يونيورسٽي، ٽنڊو ڄام ۽ آغا خان يونيورسٽي وچولي سنڌ جي ضلعي مٽياري ۾ سهانجڙي جا 40 هزار وڻ لڳائڻ جي مهڙي شروع ڪئي آهي، جنهن جو مقصد علائقي ۾ غذائي کوٽ جي شڪار ماڻهن ۽ ننڍن ۽ وڏن ٻارن کي غذائيت سان پرپور ڪاڏو فراهم ڪرڻ آهي.

نيشنل نيوتريشن سروي 2018 موجب سنڌ ۾ غذائيت جي کوٽ عوامي صحت جو هڪ وڏو مسئلو آهي. هر 10 مان 4 ٻار واڏ ويجهه جي مسئلن جو شڪار آهن، جنهن سان انهن ٻارن جو قد ۽ وزن گهٽ رهجي ويندو آهي. صوبي ۾ وزن جي گهٽتائي جو شڪار ٻارن جي شرح 41.3 سيڪڙو آهي ۽ ڪمزور جسمت وارن ٻارن جي شرح 23.3 سيڪڙو آهي، جيڪا ٻين صوبن جي ڀيٽ ۾ سڀ کان وڌيڪ آهي. غذائي کوٽ جو سڀ کان وڏو سبب اهڙا ڪاڏا آهن جن ۾ غذائيت گهٽ آهي.

آغا خان يونيورسٽي پاران هن منصوبي جي سربراهه پروفيسر اسد علي جو چوڻ آهي ته سنڌ جي بهراڙين جا اڪثر غريب خاندان روزانو هڪڙي قسم جي ماني ۽ سبزي تي گذارو ڪن ٿا. سهانجڙو يا ڊرمسٽڪ وڻ مختلف قسم جي ضروري غذائي جزن تي ٻڌل آهي ۽ ڇاڪاڻ ته هي وڻ صحرا جهڙين حالتن ۾ به سولائي سان وڌي ويجهي سگهي ٿو انڪري هي سنڌ جي بهراڙين لاءِ هڪ بهترين فصل آهي.

تيزي سان واڏ ويجهه ۽ ڌڪار جهڙي صورتحال جو مقابلو ڪرڻ جي صلاحيت رکندڙ سهانجڙي جو اصل گهر ننڍو کنڊ هندوستان ۾ آهي. هن جو هر حصو ڪاڄرو آهي ۽ ان ۾ پروٽين، پوٽاشيم، ڪيلشيم، زنڪ، وٽامن ۽ اينٽي آڪسيڊنٽ جهڙا غذائي جزا آهن. سهانجڙي جي وڻ جي پنن کي آساني سان ڪپي ڍال ۽ سبزين سان گڏ پچائي سسگهجي ٿو. ان جون قريون (جيڪي سائين قرين وانگر ذائقو رکن ٿيون) تري يا سوپ ۾ استعمال ڪري سگهجن ٿيون، جڏهن ته هن جون پاڙون به ڪاڄرو آهن.

علائقي واسين جي سهولت لاءِ اي ڪي يو، سنڌ ايگريڪلچر يونيورسٽي سان گڏجي مٽياري ۾ 40 هزار وڻن جي سهانجڙو نرسري لڳائيندي. نرسري تائين مفت پهچ سان ماڻهن کي وڌيڪ متوازن ۽ غذائيت سان پرپور ڪاڏو مهيا ٿي سگهندو.

نرسري کان سواءِ علائقي واسين ۾ وڌيڪ 12 هزار وڻن جا ٻوٽا ورهايا ويا آهن. اي ڪي يو ۽ ايس اي يو جون ٽيمون ڪٽنبن کي پنهنجي غذا بهتر بڻائڻ لاءِ هن وڻ جا پن، قريون ۽ ٻج استعمال ڪرڻ لاءِ همٿائينديون. عورتن کي صحتمند ڪاڏو پچائڻ ۾ مدد لاءِ سنڌي زبان ۾ ڪاڏا پچائڻ جي طريقن وارين وڊيوز تي ٻڌل سيريز به دستياب ڪئي وئي آهي.

مٽياري جي ڳوٺ ولي محمد ابڙو جي 65 ورهين جي ڪبير پليپوتي جو چوڻ آهي ته جيتوڻيڪ سهانجڙو انهن لاءِ ڪو نئون وڻ نه آهي پر هنن ان جي خوبين بابت تڏهن ڄاتو جڏهن آغا خان يونيورسٽي جي ٽيم انهن جي ڳوٺ جو دورو ڪري کين تفصيل ٻڌايا ۽ ڏيکاريو ته سهانجڙي کي سبزي يا گوشت سان گڏ ڪيئن پڪائجي.

سهانجڙي کي عالمي سطح تي هڪ 'سپرفوڊ' سمجهيو ويندو آهي. هن جا پن سڪائي پائوڊر ٺاهيو ويندو آهي، جيڪو ڪيلشيم، وٽامن اي ۽ پروٽين سان ڀرپور هوندو آهي، جيڪو پيڪ ڪري ڪري شهرن ۾ مهانگي آگهه تي وڪرو ڪيو وڃي ٿو. هن جي بجن جو تيل (جيڪو زيتون جي تيل جون خاصيتون رکي ٿو) عالمي مارڪيٽ ۾ به مهانگي آگهه تي وڪرو ٿئي ٿو. اڳتي هلي پارٽنرز گونائڻ کي سهانجڙي جي پنن ۽ بجن کي ڪيش ڪراپ طور اپائڻ لاءِ همٿائيندا.

سنڌ ايگريڪلچر يونيورسٽي جي ايگريڪلچرل ايجوڪيشن اڪسٽينشن ڊپارٽمينٽ جي چيئرمين پروفيسر محمد اسماعيل ڪنڀر جو چوڻ آهي ته هو ماڻهن کي هن وڻ کي پوکڻ ۽ ان جي سار سنڀال ڪرڻ بابت سکيا ڏيندا ته جيئن هو هن طبي خاصيتن ۽ غذائيت واري وڻ کان مڪمل فائدو حاصل ڪري سگهن.

پروفيسر اسد علي جو چوڻ آهي ته سهانجڙو پوکڻ واري مهڙ نه رڳو مٽياري جي عوام جي صحت پر ماحوليات لاءِ به لاپائتي آهي.

اي کي يو جو فيلڊ ريسرچ سينٽر مٽياري ۾ 2003 کان قائم آهي ۽ شاهدين جي بنياد تي گڏيل قومن جي پروگرام يو اين سسٽين ايبيل ڊولپمينٽ گول 3 جا هدف حاصل ڪرڻ لاءِ ڪوشش آهي، جنهن تحت سڀني ملڪن کي 2030 تائين غذائي کوٽ جي سڀني قسمن جي خاتمي ۽ تازو ڄاول ۽ ٻين ٻارن جي موت جي سببن جي روڪڻ ڪرڻي آهي.

سهانجڙو شجرڪاري مهڙ جي فونڊنگ پرنس صدرالدين آغا خان فنڊ فار ڊي انوائرنمنٽ مان ڪئي پئي وڃي، جنهن تحت 10 ملين آمريڪي ڊالرن جو فنڊ ماحولياتي مسئلن جي عملي حل لاءِ رکيو ويو آهي.